

A NYILVÁNOSSÁG ELVE A BÜNTETŐELJÁRÁSBAN, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZ ONLINE NYILVÁNOSSÁGRA

THE PRINCIPLE OF PUBLICITY IN CRIMINAL PROCEEDINGS WITH SPECIAL FOCUS ON ONLINE PUBLICITY

Durda Petra Zsófia* – Jánosi Andrea**

Absztrakt

A tanulmány célja, hogy bemutassa a nyilvánosság elvének a szerepét a büntetőeljárásban. A nyilvánosság egy olyan processzuális elv, garanciális, működési szabály, amely a büntető igazságszolgáltatás gyakorlása feletti kontroll biztosításának sarokköve, garantálja az eljárás átláthatóságát. Régre visszanyúló alapelv gyanánt alkotmányos garanciává nőtte ki magát, ezáltal mondhatjuk, hogy széleskörű megbecsülésnek örvend. Ugyanakkor a modernizáció, a technika fejlődése miatt a jogalkotó indokoltan látta az online nyilvánosság bevezetését. Az újítás révén lehetőség nyílik akár arra is, hogy otthonunk kényelméből csatlakozzunk be egy-egy tárgyalásra, ugyanakkor kérdéses, hogy ez milyen veszélyeket rejthet magában, és ezekre milyen megoldásokat kínál a jogalkotó.

Kulcsszavak: nyilvánosság elve, igazságszolgáltatás, büntetőeljárás, eljárásjogi elv, online nyilvánosság

Abstract

The aim of this study is to present the role of the principle of publicity in criminal proceedings. Publicity is a procedural principle and a guarantee that ensures control over the exercise of criminal justice powers and guarantees the transparency of proceedings. As a long-standing principle, it has become a constitutional guarantee and is therefore widely respected. At the same time, due to modernization and technological developments, the legislator considered it appropriate to introduce online publicity. This innovation makes it possible to join a hearing from the comfort of our own homes, but the question is what dangers this may entail and how the legislator intends to eliminate them.

Key words: principle of publicity, administration of justice, criminal proceedings, procedural principle, online publicity

1. Bevezetés

A büntetőeljárásban érvényesülő alapelvek katalógusa országokként eltérhet, ugyanakkor vannak olyan egyetemesként elismert alapelvek, amelyek (így például: ártatlanság vélelme,

---

* Durda Petra Zsófia ötödéves nappali tagozatos joghallgató, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, durdapzs@gmail.com. Jelen tanulmány alapjául szolgáló TDK dolgozat a 2025. december 2-án tartott Tudományos Diákköri Konferenciára készült, és került bemutatásra.

** Dr. Jánosi Andrea, egyetemi docens, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Bűnügyi Tudományok Intézete, Büntető Eljárásjogi és Büntetés-végrehajtási Jogi Intézeti Tanszék, andrea.janosi@uni-miskolc.hu

védelem joga, tisztességes tárgyaláshoz való jog, etc.), minden büntetőeljárásban fellelhetők, míg másokat csak egyes büntetőeljárási rendszerek ismernek el alapelveként (például: opportunitás elve). Ugyancsak vannak olyanok, amelyek a teljes büntetőeljárással érvényesek, még mások csak a tárgyalási szakaszában teljesebben ki. Ez utóbbiak csoportjába sorolandó a nyilvánosság elve is.¹

A nyilvánosság elve a büntetőeljárási garanciái közé tartozik, amelynek lényege, hogy a büntető igazságszolgáltatás ne „zárt ajtó mögött” működjön, hanem a társadalom ellenőrzése mellett, így biztosítva annak átláthatóságát. A tisztességes eljárás elemeként értelmezhető, amely egyfajta védelmet jelent az eljárás résztvevői számára, ugyanakkor a bírói függetlenség és pártatlanság megnyilvánulása is ezen elv révén lehetséges. Nemzetközi szabályozás is tükrözi, hogy a nyilvánosság elve a tisztességes eljárás egyik pillére, amely az igazságszolgáltatás, bírói hatalom átláthatóságát hivatott biztosítani. Ezt tartalmazó nemzetközi jogforrások közé tartozik az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, az Emberi Jogok Európai Egyezménye, a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya és az Európai Unió Alapjogi Chartája.

Jogtudományi szempontból a nyilvánosság olyan alkotmányos elv, ami főszabályként a tárgyaláshoz kötődik, és meghatározza a terhelt és az állam viszonyát. A büntetőeljárással megbecsült alapelve, amely régre tekint vissza, hiszen hazánkban az 1840-es évek óta a bírósági eljárás egyik alapelve,² s napjainkban is a hatályos büntetőeljárással szóló törvény³ a bírósági tárgyalást nyilvános eljárási cselekményként határozza meg.⁴ Az eljárás nyilvánossága azonban nem abszolút, megvannak a maga korlátai. E korlátozások célja egyes alapvető jogok biztosítása, tehát a bírósági tárgyalások zárttá nyilvánítása az egyensúly megteremtésére szolgál különböző jogok és érdekek között. Emellett a Be. meghatároz olyan további eseteket is, amikor kizárólag a jelenlevők létszámának vagy személyének a korlátozására kerül sor.

Ugyanakkor az igazságszolgáltatást is elérte a technológia fejlődése, a modernizáció. A jog igyekszik felvenni a tempót az új technikai vívmányokkal, így a büntetőeljárással is. Elérte a nyilvánosság elvét is a változás szele, ugyanis a küszöbön van az online nyilvánosság gyakorlati alkalmazhatóságának bevezetése. A tárgyalóterem falai a különböző médiumok miatt már egy ideje nem képeznek határt, de ezután szó szerint be lehet kapcsolni a bíróságot otthonról, új dimenziót nyitva a nyilvánosságnak, illetve annak érvényesülésének.

2. Alapvetés

A nyilvánosság elve fontos funkciókat foglal magában. Alapvetően a társadalmi kontrollal összefüggésben a bírói önkény visszaszorítására, megelőzésére irányul, hogy például a terhelt

¹ FARKAS Ákos: Alapelvek a büntetőeljárással, in: Farkas Ákos – Róth Erika: *A büntetőeljárással*, Wolters Kluwer, Budapest, 2018, 90.

² Balogh Jenő 1901-ben kelt Magyar bűnvádi eljárási jog című könyvében a nyilvánosság elvéről szóló fejezetben hivatkozik arra, hogy a Code d'instruction criminelle, valamint a XIX. század folyamán alkotott kontinentális bűnvádi perrendtartások a nyilvánosságot csak a fő tárgyalás és a perorvoslatok szakára vitték keresztül, ellenben az eljárásnak az előkészítő része továbbra is titkos maradt. A titkos eljárások ugyanis a terheltnek és a védelemnek a teljes elnyomását könnyítette meg. Ez érthetővé teszi, hogy a XVIII. század utolsó évtizedeiben, különösen Franciaországban a közvélemény és a társadalombölcészeti írók támadták a nyomozó rendszert, s a nyilvánosság megengedésében látták a helyes és elfogulatlan ítéletkezés egyik főbiztosítékát. Lásd: BALOGH Jenő: *Magyar Bűnvádi eljárási jog*, Első rész, Általános tanok, Grill Károly Cs. és Kir. Udvari Könyvkereskedése, Budapest, 190, 338-339.

³ 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárással (a továbbiakban: Be.)

⁴ NÉMETH János: Nyilvánosság a büntetőeljárással: a járványhelyzet egy újabb kérdéses pontja, *Mesterséges intelligencia – interdiszciplináris folyóirat*, 2021/1., 62-63.

ne kerüljön a hatóságokkal szemben hátrányos helyzetbe. Nem utolsó szempont az sem, hogy maga a bírósági tárgyalások nyilvánossága generál prevenciót is biztosít, ugyanis az emberek akár saját szemükkel tapasztalhatják meg, hogy egyes tetteknek milyen következményei lehetnek. Egyes szerzők kiemelik, hogy védelmet nyújthat akár az eljáró bíró számára is, ha megkísérelnék befolyásolni.⁵

Az igazságszolgáltatás nyilvánossága alatt tág értelemben az igazságszolgáltatás működésének nyilvánosságát, míg szűk értelemben a bírósági eljárások, bírósági tárgyalások nyilvánosságát értjük.⁶ A leglényegesebb elemei maga a tárgyalás nyilvánosságának és a bírósági döntés nyilvános kihirdetésének követelménye. Ez az eljárási garancia is hozzájárul a jogbiztonsághoz, ugyanis annak teljes megvalósulásához elengedhetetlennek minősül a bírói gyakorlat megismerése, nem elegendő a jogszabályok megismerhetősége.⁷

A nyilvánosságnak azért is van nagy szerepe az átláthatóságban, mert az igazságszolgáltatás az a hatalmi ág, amelynek nincs kifejezetten olyan intézménye, szervezete, ami az ellenőrzését, kontrollját ellátná^{8,9}, és ezt egy demokratikus jogállamban nem is töltheti be más.¹⁰ A nyilvánosság, tulajdonképpen a demokrácia egyik fokmérője.¹¹

Ugyanakkor megjegyzendő, hogy ez a társadalmi kontroll hátránnyal is járhat, hiszen káros hatása lehet arra, akit ártatlanul vádoltak, vagy éppen a tanúk, sértettek esetében, akiknek magánéleti titkait kellett megosztani a tárgyalás során. Emellett a nyilvánosság érvényesülése nem szolgálhat joggal való visszaélés alapjául sem, vagy nem lehet akadályozója például annak, hogy a tanúk eleget tegyenek igazmondási kötelezettségüknek.¹² Szintén hátrányként értékelhető, hogy a büntetőeljárás során a nyilvánosság elve gyakran konkurál más alapjogokkal, leggyakrabban a személyes adatok védelméhez való joggal.¹³

2.1. A nyilvánosság dimenziói

A nyilvánosság meghatározását többféleképpen közelítették meg, ugyanis meglehetősen komplex és szerteágazó.¹⁴

A büntetőeljárást alapvetően két nagyobb szakaszra lehet bontani, ami a nyomozati szakasz és a bírósági eljárási szakasz. A nyomozási szakasz folyamán *mikroszintű nyilvánosság* érvényesül. A nyomozás felderítésre és vizsgálatra bontható. A felderítés inkvizitórius, nyilvánosságot kizáró jellege miatt¹⁵ azon az ügyészen, a nyomozó hatóság tagján és a jegyzőkönyvvezetőn kívül csak az lehet jelen az eljárási cselekményen, akinek a jelenlétét

⁵ MÁRKI Dávid: *Az igazságszolgáltatás nyilvánosságának alkotmányjogi vizsgálata. Alapjogi kollíziók a büntetőeljárás, a sajtó és a politika keresztjében*, Iurisperitus Kiadó, Szeged, 2023, 20.

⁶ MÁRKI: *Az igazságszolgáltatás...*, 19.

⁷ MÁRKI: *Az igazságszolgáltatás...*, 21.

⁸ SZABÓ Zsófia: Nyilvánosság kontra ártatlanság vélelméhez való jog, *Büntetőjogi Szemle*, 2016/1-2., 78.

⁹ HÁGER Tamás: A nyilvánosság, mint a tisztességes eljárás egyik garanciája a büntetőperben, *Pro Futuro*, 2014/1., 46.

¹⁰ HAVASINÉ KULCSÁR Petra: A tárgyalás nyilvánossága, a tárgyalás nyilvánosságának korlátozása. A sajtó jelenléte a büntetőeljárásban, *Büntetőjogi Tanulmányok XVIII.*, 2017, 52.

¹¹ HÁGER: i. m. 47.

¹² ELEK Balázs, In: Polt Péter, Miskolczi Barna, Vida József, Karner Zsanett (szerk.): *Nagykommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvényhez*.

¹³ MÁNDI Veronika: A személyes adatok kezelése a büntetőeljárásban és a nyilvánosság kapcsolata, *Büntetőjogi Szemle*, 2023/1., 54.

¹⁴ MÁRKI Dávid: A nyilvánosság, mint a tisztességes eljáráshoz való jog részeleme a büntetőeljárásban, *Arsboni folyóirat*, 2018/3-4., 171.

¹⁵ BUSCH Balázs – MEGYERI Gábor, In: Polt Péter, Miskolczi Barna, Vida József, Karner Zsanett (szerk.): *Nagykommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvényhez*.

törvény vagy kormányrendelet lehetővé teszi. A sértett jelen lehet szakértő meghallgatásánál, szemlénél, bizonyítási kísérletnél és felismerésre bemutatásnál, azonban, ha sürgős eljárási cselekményről van szó, akkor értesítése mellőzhető, sőt, kivételesen eltávolítható, ha a különleges bánásmódot igénylő személy védelme más módon nem biztosítható. Konzuli tisztviselő jelen lehet, abban az esetben, ha a terhelt, a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy, a sértett vagy a tanú külföldi állampolgár és indítványozza ezt, illetve ezen indítványt megteheti az előbbiek védője. A támogatót és a konzuli tisztviselőt kivéve, mindazok, akinek a jelenlétét az eljárási cselekményen a Be. lehetővé teszi, a gyanúsítotthoz, a szakértőhöz és a tanúhoz kérdéseket intézhetnek, észrevételeket, indítványokat tehetnek. Ugyanakkor az ügyészség, valamint a nyomozó hatóság az eljárási cselekményről eltávolíthatja azt, akinek a jelenléte az eljárást akadályozza és természetesen azt, aki nem lehet jelen az eljárási cselekménynél. A nyomozás elősegítése érdekében tartózkodásra is lehet kötelezni a büntetőeljárásban résztvevő személyt az eljárási cselekmény helyszínén. Ezek olyan esszenciális mozzanatok, hogy akár testi kényszer is alkalmazható érdekükben, valamint rendbíróság is kiszabható.¹⁶

A vizsgálat során a jelenléti jogra, illetve az eljárási cselekmények biztosítására a felderítés során irányadó, rendelkezések a követendők. Ettől eltérés a gyanúsított és a védő jelenléti jogában figyelhető meg.¹⁷ A gyanúsított és védője jelen lehet a szakértő meghallgatásánál, a szemlénél, a bizonyítási kísérletnél és a felismerésre bemutatásnál, ha az eljárási cselekmény a gyanúsítás tárgyát érinti. A védő jelen lehet a tanú kihallgatásán és tanú részvételével tartott bizonyítási cselekményen, ha azt a tanút ő vagy az általa védett gyanúsított indítványozta. A vizsgálat során is irányadó az, hogy a gyanúsított és a védő az eljárási cselekményről kivételesen eltávolítható, ha ezt a nyomozás érdekei szükségessé teszik, vagy a különleges bánásmódot igénylő személy védelme más módon nem biztosítható.¹⁸ Mindezt a nyomozás eredményessége indokolja, így az elmondottak alapján is érzékelhető, hogy a titkosság elve érvényesül ebben a szakaszban.¹⁹

Mindehhez képest a bírósági szakaszban már *makroszintű nyilvánosság* van jelen, ami az eljárás egészében uralkodik.²⁰ A nyomozási szakasszal ellentétben itt a társadalom bármely tagja megjelenhet, tehát valamennyi ember számára fennáll az a lehetőség, hogy a tárgyalást személyesen megtekintse. Tehát főszabály szerint a bíróság tárgyalása nyilvános,²¹ a tárgyalás előkészítése érdekében tartott ülés pedig az előkészítő ülés, amely szintén alapvetően nyitva áll az érdeklődők előtt.²² Megjegyzendő, hogy másodfokon háromféle formában járhat el a bíróság, így tanácsülésen, nyilvános ülésen és tárgyaláson,²³ ugyanakkor harmadfokon csak tanácsülésen és nyilvános ülésen.²⁴ Tanácsülésen a tanács tagjain kívül csak a jegyzőkönyvvezető vehet részt, így ehhez kapcsolódik a legkevesebb eljárási garancia. A nyilvános ülésre a Be.-ben megállapított eltérésekkel a tárgyalásra vonatkozó rendelkezések az irányadók,²⁵ így a tárgyalásra jellemző nyilvánosság jellegét viseli magán. Ugyanakkor a

¹⁶ Be. 383-384. §

¹⁷ BUSCH – MEGYERI: i. m.

¹⁸ Be. 393. § (1)-(4) bekezdés.

¹⁹ ANTAL Dániel: A nyilvánosság és a büntetőeljárás, *Studia Iuvenum Iurisperitorum*, 2010, 219.

²⁰ HAVASINÉ KULCSÁR: i. m. 56.

²¹ Be. 436. § (1) bekezdés

²² Be. 499. § (1) bekezdés

²³ Be. 598. §, 599. §, 600. §

²⁴ Be. 621. §

²⁵ Be. 425. § (1) bekezdés

nyilvános ülésen is sor kerülhet a nyilvánosság kizárására a Be. 436. § (4) bekezdésében írt általános okokból.²⁶

Csoportosításra van lehetőség a nyilvánosság tárgya alapján is. Ez alapján beszélhetünk *intézményi-szervezeti nyilvánosságról*, ami azt jelenti, hogy a társadalom tagjainak jogában áll megismerni a bíróságok működésére vonatkozó adatokat, a bíróságok szervezeti struktúráját, költségvetését. Az *eljárás nyilvánosságon* belül a *pillanatnyi* jelenti a tárgyalások nyilvánosságát és az ítéletek nyilvános kihirdetését, az *elektronikus vagy késleltetett* pedig a bírósági iratok, ítéletek nyilvánossága, valamint a tárgyalótermi jelenléte a médiának.²⁷

Más megközelítés alapján legtágabb kategóriától haladhatunk a legszűkebb felé. A *társadalmi nyilvánosság* az, amely elsősorban megteremti a társadalmi kontrollt. Az ítéletek elektronikus elérhetőségében és a különböző médiumokon keresztül megvalósuló tájékoztatásban jelenik meg a leggyakrabban. Fontos elhatárolni tőle a nyilvánosság tájékoztatását, amivel egyébként összefüggenek, de nem fedik egymást például a tárgyalásról történő kizárása a nyilvánosságnak és a nyilvánosság tájékoztatására vonatkozó engedélyek megtagadásának feltételei.²⁸ A társadalmi nyilvánossághoz képest szűkebb kategória a *tárgyalótermi nyilvánosság*, amely időben meghatározható, ugyanis a tárgyalóterembe való belépéstől az onnan való távozásig tart. A társadalmi és tárgyalótermi nyilvánosság közötti keskeny határ a legegyszerűbben úgy fogható meg, hogy amíg az előbbi jogilag tényleg bárkinek lehetővé teszi tárgyaláson történeteket megismerje, addig az utóbbi alapján ténylegesen ez nem mindig kivitelezhető.²⁹ A legszűkebb kategória pedig az *ügyfél nyilvánosság*, amelyre zárt tárgyalás elrendelése esetében kerül sor. Szűk értelemben a vádlott minősül ügyfélnek, tágabb értelemben viszont mellette a vádló és a védő is. A materiális ügyfélfogalom alapján az az ügyfél, aki anyagi büntetőjogi igényét érvényesít, illetve az, akivel szemben érvényesítik. A processzuális fogalomnál ügyfél az, aki a bíróságtól valamilyen jogvita eldöntésére ítéletet vár.³⁰ Más meglátás szerint a legszűkebb kategória a *kényszernyilvánosság*, amely tulajdonképpen a titkosság szintje, a nyomozati szak egyedi jellemzője, amikor csak az lehet jelen, akinek törvény kötelezően előírja vagy pedig lehetővé teszi.^{31,32} Megemlítendő az *adminisztratív nyilvánosság* is, ami a bírósági határozatok megismerhetőségét jelenti, valamint a tárgyalási jegyzéket. Természetesen az eljárásban résztvevő személyek személyes adatainak védelme érdekében anonimizált módon ismerhetőek meg, amelyet úgy kell megoldani, hogy ne járjon a megállapított tényállás sérelmével.^{33,34}

3. Hazai szabályozás

Több jogszabályunkban is megjelenik a nyilvánosság elve, így tartalmazza az Alaptörvényünk, a 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárársról, a 2011. évi CLXI. törvény a bíróságok

²⁶ DEMETER Zsuzsanna, In: Polt Péter, Miskolczi Barna, Vida József, Karner Zsanett (szerk.): *Nagykommentár a büntetőeljárársról szóló 2017. évi XC. törvényhez*.

²⁷ MÁRKI: *A nyilvánosság...*, 171.

²⁸ MÁRKI: *Az igazságszolgáltatás...*, 61.

²⁹ MÁRKI: *Az igazságszolgáltatás...*, 61-62.

³⁰ NÉMETH Kata: A büntetőeljárárs nyilvánosságának háttérben húzóó alapjogi kollíziók feltárása, különös tekintettel az ágazati titokvédelemre, *Debreceni Jogi Műhely*, 2019/1-2.

³¹ MÁRKI: *Az igazságszolgáltatás...*, 64.

³² Be. 383-384. §

³³ MÁRKI: *Az igazságszolgáltatás...*, 64.

³⁴ 2011. évi CLXI. törvény a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról (továbbiakban: Bszi.) 166. § (1) bekezdés

szervezetéről és igazgatásáról. Ezek adják a főbb sarokpontokat, de részletszabályok találunk még további törvényekben, illetve a jogszabályi hierarchia alacsonyabb szintjén is.

3.1. Alaptörvény

A nyilvánosság elvét Magyarország *Alaptörvénye a XXVIII. cikkében* a szabadságok között deklarálja, tehát elmondható, hogy egy alkotmányos jogintézmény. Kimondja, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt vádat törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el.³⁵

Ebből a cikkből is kitűnik, hogy a nyilvános eljárás a tisztességes eljárás jogcsokrához tartozik, ami a jogállamiság lényeges tartalmi eleme. Az Alkotmánybíróság gyakorlata megtölti az Alaptörvény rendelkezéseit tartalommal. A büntetőeljárások nyilvánossága kapcsán megemlítendő az 58/1995 (IX. 15.) Alkotmánybírósági határozat. Ebben a határozatban kifejtésre kerül, hogy az eljárás nyilvánosságát a tárgyalás nyilvánossága és a bíróság által meghozott döntés nyilvános kihirdetése jelenti, amely biztosítja az igazságszolgáltató tevékenység társadalom részéről történő ellenőrizhetőségét, valamint alkalmas arra, hogy „a büntetőjog parancsai és tilalmi eljussanak a közösség tagjaihoz”³⁶, tehát generál prevenciót lásson el.

3.2. A Be. vonatkozó rendelkezései

A Be. a hazai eljárási kódexek hagyományainak megfelelően, elsőként a büntetőeljárás jog alapelveit megfogalmazó alapvető rendelkezéseket rögzíti, amelyek között azonban nem találkozunk a nyilvánosság elvének deklarálásával.³⁷ Ennek indokaként az a kodifikációs megoldás szolgál, amely nem nevesíti azokat a működési alapelveket, amelyeket az Alaptörvény fektet le, ugyanakkor nem vonatkoznak általánosságban az egész büntetőeljárásra, vagy számos kivételt szükséges biztosítani. Ennek következtében itt nem találkozunk a nyilvánosság mellett többek között a tárgyalás közvetlenségének és szóbeliségének elvével sem.³⁸ A Be. LXXI. fejezetében foglalkozik a tárgyalás nyilvánosságával. A 436. § kimondja, hogy a bíróság tárgyalása nyilvános³⁹, ugyanakkor ez csak a főszabály. A nyilvánosság alóli kivételek kétféleképpen jelenhetnek meg, vagy korlátozások, vagy kizárási okok formájában, amelyeket a törvény taxatív felsorol.

3.2.1. A nyilvánosság korlátozása

Korlátozás esetén továbbra is nyilvános marad a tárgyalás, de adott személyi kör nem vehet részt, amiről az eljáró egyesbíró, illetve a tanács elnöke gondoskodik. A tanács elnöke a tárgyalás szabályszerű lefolytatása, méltóságának és biztonságának megőrzése érdekében, vagy akár helyszűke esetén meghatározhatja a hallgatóság létszámát.⁴⁰ Emellett hallgatóként nem vehet részt tizenegyedik életévét be nem töltött személy,⁴¹ ugyanis az ő erkölcsi fejlődésükre károsan hatna az, amit ott tapasztalnak, hiszen egy büntetőügyben olyan körülmények, tények

³⁵ Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés

³⁶ 58/1995. (IX. 15.) AB határozat, ABH, 1995, 289, 292

³⁷ FANTOLY Zsanett: Alapelvek az új büntetőeljárás törvényben, *Acta Universitatis Szegediensis: Acta Juridica et Politica*, 81, 2018, 238.

³⁸ 2017. évi XC. törvény indokolása.

³⁹ Be. 436. § (1) bekezdés

⁴⁰ Be. 436. § (2) bekezdés

⁴¹ Be. 436. § (3) bekezdés

merülhetnek fel, amelyek az ő korosztályuk számára érthetetlen, illetve a későbbiekben nehezen feldolgozható, és akár a személyiségük torzulását is eredményezheti.⁴² Ugyanakkor a rendezavarás következményeit is csak korlátozottan lehetne rájuk alkalmazni.⁴³ A már tizennegyedik életévüket betöltött, de tizennyolcadik életévüket még be nem töltött személyek esetében pedig mérlegelést igényel a kizárásuk. A hallgatóság korlátozásának fizikai korlátja is lehet, mégpedig a tárgyalóterem befogadóképessége.⁴⁴

A nyilvánosság korlátozásának köréhez szorosan kapcsolódik a tárgyalás szabályszerű lefolytatása, méltóságának és biztonságának megőrzése.⁴⁵ Rendezavarás esetén a bíróság rendre utasíthatja, vagy rendbírsággal sújthatja azt, aki a tárgyalás rendjét vagy szabályszerű menetét zavarja, illetve azt, akinek cselekménye a tárgyalás méltóságának megsértését eredményezi.⁴⁶

Az ilyen magatartások széles skálán mozognak, így az eljáró bíró mérlegelésén múlik, hogy mi minősül olyannak, ami ellen már fel kell lépnie. Rendezavarásnak minősül a bekiabálás, a hangoskodás, a különböző véleménynyilvánítások, sőt a tárgyalásra nem megfelelő ruhában vagy állapotban, mint például ittasan való megjelenés is ide tartozik. Ismételt vagy súlyos rendezavarás esetén a rendezavarót kiutasíthatja, vagy pedig kivezetheti a tárgyalóteremből.⁴⁷

Ha a rendezavarás viszont a teljes hallgatóság körében merül fel, akkor az eljáró bíró dönthet a teljes hallgatóság kizárásáról, és ezen tapasztalatok miatt akár az adott tárgyalási napra vonatkozóan meghatározhatja, hogy már nem térhetnek vissza a tárgyalóterembe,⁴⁸ ami már a nyilvánosság kizárását jelenti.

Kiemelendő, hogyha mindazon személyeket kizárja a bíróság, akik jelen lettek volna a tárgyaláson például a korukból kifolyólag, az akkor sem jelenti a nyilvánosság kizárását.⁴⁹

3.2.2. A nyilvánosság kizárása, a zárt tárgyalás elrendelése

A tárgyalás nyilvánossága, mint garanciális alkotmányos jog összeütközésbe kerülhet más alapvető jogokkal. Ezekben az esetekben az eljárás bármely szakaszában⁵⁰ a tárgyalásnak csak egy részéről vagy pedig a teljes egészéről a bíróság hivatalból vagy pedig az eljárás más résztvevői, mint az ügyész, védő, terhelt, tanú, vagyoni érdekelt és egyéb érdekelt indítványára a nyilvánosság kizárható. A zárt tárgyalás elrendelésének a törvényben taxatív felsorolt esetei vannak. A nyilvánosság kizárására, zárt tárgyalás elrendelésére a nyilvános tárgyaláson kihirdetett indokolt pervezető végzéssel kerülhet sor, amelynek megsértése is eljárási szabálysértésnek minősül. Ez azonban nem olyan súlyú, mintha a nyilvánosság kizárására törvényes ok nélkül kerül sor.⁵¹ Zárt tárgyalásra elrendelésére sor kerülhet erkölcsi okból, különleges bánásmódot igénylő személy védelme érdekében, valamint minősített adat és egyéb védett adat védelme érdekében.⁵²

⁴² HAVASINÉ KULCSÁR: i. m. 62.

⁴³ ELEK: i. m.

⁴⁴ Be. 436. § (2) bekezdés

⁴⁵ Be. 436. § (2) bekezdés

⁴⁶ Be. 439-440. §

⁴⁷ Be. 440. § (2) bekezdés

⁴⁸ Be. 440. § (3) bekezdés

⁴⁹ ELEK: i. m.

⁵⁰ Be. 436. § (5) bekezdés

⁵¹ ELEK: i. m.

⁵² Be. 436. § (4) bekezdés

3.2.2.1. Erkölcsi ok

Erkölcsi okról leginkább akkor beszélhetünk, amikor a nemi élet szabadsága, illetve a nemi erkölcs elleni bűncselekmény elkövetésére került sor. Ugyanakkor felmerül a kizárás olyan bűncselekmények esetén is, amelyek a közerkölcsöt vagy pedig a közszeméremet súlyosan sértik. Így közerkölcsöt sérthetik például a brutálisan elkövetett bűncselekmények körülményeinek feltárása. Alapvető problémának tekintik azt, hogy egyébként az eljáró bírók számára nincs egységes iránymutatás, amely segítené őket eligazodni abban, hogy mely körülmények között merül fel a zárt tárgyalás elrendelése, ezáltal nekik kell megtalálni az egyensúlyt az adott személy védelme és a nyilvánossághoz való jog között.⁵³ A százhalombattai rem esetében például a nyilvánossághoz fűződő érdek és a magánélet, illetve a kegyeleti jogok tiszteletben tartásának érdeke konkurált egymással. Az ügyészség és a védők is indítványozták a zárt tárgyalás elrendelését még a vádirat ismertetése előtt, azonban a bíróság elutasította, és csak a szakértői vélemények ismertetésére rendelt el zárt tárgyalást. Ugyanakkor a bíró nem számolt azzal, hogy a vádlott szereplési vágya olyan nagy, hogy minden egyes részletet feltárt az áldozatok haláltusájáról a vallomása során, így már nem is volt értelme a szakértők meghallgatására zárt tárgyalást elrendelni. Megjegyzendő, hogy nagy érdeklődés övezte az ügyet, és a társadalomnak természetesen joga van arra, hogy megtudja, hogy egy ilyen tárgyi súlyú ügyben a vádlott milyen büntetést kap, de a határ meghúzendó ott, hogy pontosan tudja, kit, hogyan, milyen módszerekkel aláztak meg, és öltek meg.⁵⁴

3.2.2.2. Különleges bánásmódot igénylő személy védelme

A különleges bánásmódot igénylő személy esetében azért teszi lehetővé a törvény a kizárást, hogy jogai gyakorlását és kötelezettségeinek teljesítését elősegítse. Ezen személyek érdekében a fennálló magánérdek meghaladhatja a nyilvánosság elvében megnyilvánuló közérdeket. A különleges bánásmód megállapításának két formája különböztethető meg. Az elsőben az eljáró hatóságnak mérlegelési lehetősége, a másikonál az érintett személy törvény erejénél fogva különleges bánásmódot igénylő személynek minősül. Az első esetben figyelembe kell venni az adott személy személyes jellemzőit, valamint az eljárás tárgyát képező bűncselekmény jellegét és körülményeit.⁵⁵ A másik esetben pedig törvény erejénél fogva különleges bánásmódot igénylő személy a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy, a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvényben meghatározott fogyatékos személy, és az is, aki ilyennek minősülhet, valamint a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmény sértettje.⁵⁶

3.2.2.3. Minősített adat vagy egyéb védett adat védelme

A védett adat, mint törvényi védelem alatt álló titok és hivatás gyakorlásához kötött titok különösképpen gazdasági bűncselekményekhez kapcsolódó eljárások körében merül fel. Ilyenkor olyan adatok, információk merülhetnek fel, amelyeknek nyilvánosságra hozatala nagymértékben sértheti vagy veszélyeztetheti az eljárásban résztvevők érdekeit.⁵⁷ Tehát ilyen esetben ügyfélnyilvánosság érvényesül, a tárgyaláson résztvevő személyek kötelesek a tudomásukra jutott minősített, illetve védett adatot megőrizni.

Formalitásokat tekintve a bíró köteles figyelmeztetni a jelenlévőket arról, hogy a zárt tárgyaláson elhangzottakról nem adhatnak tájékoztatást, és a jegyzőkönyvnek is tartalmaznia

⁵³ MÁRKI: *Az igazságszolgáltatás...*, 77.

⁵⁴ HAVASINÉ KULCSÁR: i. m. 64.

⁵⁵ Be. 81. § (1) bekezdés

⁵⁶ Be. 82. §

⁵⁷ 2017. évi XC. törvény indokolása

kell az eljárási cselekmények menetét úgy, hogy később megállapítható legyen az eljárási szabályok betartása, különös tekintettel a speciális figyelmeztetések megtörténte.⁵⁸⁵⁹

Bizonyos személyeknek, a bíróság zárt tárgyalás elrendelése esetén is engedélyezheti, hogy jelen legyenek a tárgyaláson. Ha az ügy vádlottja vagy pedig sértettje külföldi állampolgár, akkor jelen lehet a külföldi állampolgár államának konzuli tisztviselője, illetve törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés alapján külföldi állam hatóságának tagja. Ezek a személyek igazságszolgáltatással összefüggő feladatokat látnak el hivatalos minőségben.⁶⁰ Ezt a rendelkezést a törvény két okból kifolyólag is tartalmazza. Egyrészt amiatt, mert nemzetközi szerződésben vállalt kötelezettséget teljesítünk vele, másrészt pedig azért, hogy ne kerüljön hátrányba az eljárás folyamán az, aki a magyar nyelvet és jogot nem ismeri.⁶¹

A nyilvánosság elvéből következik, hogy a tárgyalásnak a lehető legszűkebb része történjen zártan, így a tárgyalást nyilvánosan kell folytatni, ha a zárt tárgyalás indoka megszűnt. A zárt tárgyaláson hozott határozatot a bíróságnak mindenképpen nyilvánosan kell kihirdetnie, amelynek során a rendelkező részt teljes terjedelmében kell ismertetnie. Az indokolásnál tulajdonképpen részindokolásokra korlátozza a nyilvánosságot, hiszen azon részét képező adatokat, amelyek miatt a nyilvánosságot kizárta nem hirdetheti ki.⁶² Ez gyakran okoz nehézségeket, főleg például akkor, ha a tényállás nagy része minősített adatokon alapul, ugyanis ettől függetlenül közérthetőnek kell lennie.⁶³

A zárt tárgyalás elrendelésének tárgyában hozott határozat ellen nincs helye fellebbezésnek,⁶⁴ ugyanakkor az ügydöntő határozattal szemben bejelentett fellebbezésben lehet sérelmezni a nyilvánosság kizárását.^{65 66}

3.2.3. A nyilvánosság elvének megsértése

Az eljárási szabálysértéseket a másodfokú bíróság hivatalból vizsgálja. Megkülönböztethetünk abszolút és relatív eljárási szabálysértéseket. Az abszolút vagy feltétlen eljárási szabálysértések megállapítása esetén a másodfokú bíróság a kasszációs jogkörében eljárva az elsőfokú bíróság döntését hatályon kívül helyezi, és új eljárásra utasítja vagy az eljárást megszünteti.⁶⁷ A relatív eljárási szabálysértések esetében mérlegel a másodfokú bíróság, hogy a szabálysértés súlya szükségessé teszi-e a határozat kasszációját.⁶⁸

Két eljárási szabálysértés emelendő ki a nyilvánosság megsértése tekintetében, mégpedig a nyilvánosság törvényes ok nélküli kizárása, valamint a nyilvánosság kizárását elrendelő végzés indokolási kötelezettségének elmulasztása. A nyilvánosság kizárásáról, illetve a kizárásra irányuló indítvány elutasításáról a bíróságnak pervezető végzést kell hoznia, amelyet köteles megindokolnia, és nyilvános tárgyaláson kihirdetnie. Az indokolási kötelezettség elmulasztása nem olyan súlyú szabálysértés, amely kihatással lenne a bíróság ügydöntő határozatára. Komolyabb súlyú eljárási szabálysértés a nyilvánosság törvényes ok nélküli

⁵⁸ Be. 437. § (4) bekezdés

⁵⁹ ELEK: i. m.

⁶⁰ Be. 437. § (2) bekezdés

⁶¹ HAVASINÉ KULCSÁR: i. m. 66.

⁶² Be. 438. §

⁶³ HAVASINÉ KULCSÁR: i. m. 67.

⁶⁴ Be. 437. §

⁶⁵ ELEK: i. m.

⁶⁶ Be. 580. § (3) bekezdés

⁶⁷ Be. 609. § (2) bekezdés c) pont

⁶⁸ DOBROCSI Szilvia: A büntetőeljárás egyszerűsítésének határai, *Magyar Jog*, 2023/2., 82.

kizárása, ugyanakkor – a hatályos Be. rendelkezései alapján – csupán relatívnak minősül, amely miatt egyesek úgy vélik, hogy a jogalkotó elértékteleníti a nyilvánosság elvét.⁶⁹ Kiemelendő, hogy csak akkor eredményezheti az eljárási szabálysértés az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását, ha a másodfokú eljárásban az eljárási szabálysértés nem orvosolható és lényeges hatással volt az eljárás lefolytatására, a bűnösség megállapítására, a büncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására, illetve az intézkedés alkalmazására.⁷⁰ A nyilvánosság törvényes ok nélküli kizárásának relatív eljárási szabálysértéssé minősítése megnehezíti, illetve ellehetleníti a terhelt alkotmányos alapjogának érvényesülését, vagyis a tisztességes eljáráshoz való jogát.⁷¹

3.3. A Bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló törvény vonatkozó rendelkezései

Az I. Fejezetben, az Alapvető rendelkezések között található, hogy a bíróság tárgyalása nyilvános, ha a törvény kivételt nem tesz. Ezt követően kimondja, hogy a bíróság a tárgyaláson hozott határozatát nyilvánosan hirdeti ki.⁷²

A XII. Fejezetben pedig az adminisztrációs nyilvánosság szellemében szabályozza a bírósági határozatok nyilvánosságát. A Bírósági Határozatok Gyűjteményében a határozat írásba foglalásától számított harminc napon belül az azt meghozó bíróság elnöke közzéteszi. Ha a határozat közzététel után való kijavítás vagy tartalmi kiegészítés következtében megváltozik, akkor jogerőre emelkedéstől vagy véglegessé válástól számított öt munkanapon belül át kell vezetni a kijavítást, kiegészítést.⁷³ Fel kell tüntetni a bíróság és a jogterület megnevezését, a határozat meghozatalának évét és sorszámát, illetve megjelöli a döntésben közrejátszó jogszabályhelyeket. Az Országos Bírósági Hivatal elnöke biztosítja, hogy keresni lehessen a Bírósági Határozatok Gyűjteményében.⁷⁴ Megemlítendő, hogy a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni büncselekmény alapján indult büntetőeljárásban hozott határozat nem tehető közzé, ha ahhoz a sértett nem járult hozzá. A hozzájárulását pedig a bíróság arra irányuló felhívásban tudja beszerezni.⁷⁵

Ha a nyilvánosságot a tárgyalás egészéről vagy egy részéről kizárták, és a nyilvánosság kizárását megalapozó, törvényben meghatározott érdek védelme másképpen nem biztosítható, a határozat egyes részeinek vagy a határozat egészének a gyűjteményben való megjelentetését mellőzni, illetve a közzétett határozat egyes részeit vagy a határozat egészét a gyűjteményből törölni kell.⁷⁶ Az egy részében vagy egészében zárt tárgyalás alapján hozott határozat Gyűjteményből való törlését vagy a közzététel mellőzését kérheti a sértett.

4. Online nyilvánosság

4.1. A jogszabálmódosítás indoka

Az igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2025. évi XLIX. törvény 196. §-a teremti meg a lehetőségét az online nyilvánosságnak. Ez a módosítás, amely egy külön fejezettel, azon

⁶⁹ DOBROCSI: i. m. 82.

⁷⁰ Be. 609. §

⁷¹ MÁRKI: *Az igazságszolgáltatás...*, 84.

⁷² Bsz. 12. § (1)-(2) bekezdés

⁷³ Bsz. 164. §

⁷⁴ Bsz. 165. §

⁷⁵ Bsz. 163. § (2) bekezdés c) pont

⁷⁶ Bsz. 166. § (4) bekezdés

belül is hét szakasszal bővíti a büntetőeljárásról szóló törvényünket, 2026. január 1-jén lépett hatályba. Kimondja, hogy a bírósági tárgyalások lefolytatásával összefüggésben is igény mutatkozik az elektronizáció és a telekommunikációs lehetőségek bővítésére, és a koronavírus-járvány tapasztalataira alapozva időszerűnek tartja.⁷⁷ Indokoltnak véli az online nyilvánosság bevezetését annak érdekében, hogy a bírósági eljárások átláthatósága és ezáltal a törvényesség társadalmi ellenőrzése úgy növekedhessen, hogy mindez igazodik a kor technológiai lehetőségeihez akképpen, hogy közben minimalizálja az állampolgároknak azt a költséget és időt, amit erre fordítanak. Az indokolás maga is felhívja arra a figyelmet, hogy az online nyilvánossághoz szemben a tárgyalás nyilvánosságával, nem fűzhető alkotmányos tartalom. Kizárólag a tárgyaláson hallgatóként való részvételnek egy kényelmesebb formáját teremti meg, ugyanakkor az online nyilvánosság hiánya nem eredményezi a tisztességes eljárás sérelmét, hiszen a társadalmi kontroll objektív lehetősége ekkor is biztosított.

Az indokolás szerint a tárgyalások online követése nem vezethető vissza az eljárás tisztességére úgy, mint a hagyományos nyilvánossága a tárgyalásnak. A jogalkotó felismeri, hogy fokozott kockázattal jár, és a résztvevők felelősége is megnő. A szabályozás felhívja a polgári jogi és büntetőjogi felelősségre a figyelmet, arra az esetre, ha valaki tovább közvetítené, vagy felvételt készítené a történetekről, és azt nyilvánosságra hozná.

Már a Be. módosítására irányuló javaslat (T/11917. számú törvényjavaslat) alapján a Magyar Bírósági Egyesület több tényezőre figyelemmel is aggodalmát fejezte ki. Véleményük szerint a módosítás indokolása a megszokottól sokkal terjedelmesebb, ami szintén alátámasztja a felmerülő veszélyek igenis reális lehetőségét. Az Egyesület a veszélyek mellett kiemeli, hogy az adminisztrációs terheket is növelni fogja a bíróságok számára, amelyek az eljárások lefolytatásának lassítását is eredményezheti. Felhívták arra is a figyelmet, hogy az igazságszolgáltatás nem a tömegkíváncsiság online közvetítéssel való kielégítése az elsődleges célja, hanem „*az igazság, a tények felderítése, mely csak olyan eljárási szereplőkkel lehetséges, akiknek nem kell indokolatlanul nyomás alatt érezniük magukat.*” Az eljárás valamennyi résztvevője iránt aggodalmát is kifejezi az Egyesület, ugyanis nemcsak az ott dolgozók, hanem akár a tanúk, szakértők, jogi képviselők, ügyészek és nem utolsósorban a sértettek, de még természetesen a vádlottak személyiségi jogaival való visszaéléseknek táptalajt adhat.⁷⁸

4.2. Az online nyomon követés feltételei

Az indokolás alapján a bíróságok feladatainak számát növeli azzal, hogy a szükséges technikai feltételek rendelkezésre állásáról nekik kell gondoskodni. Az Országos Bírósági Hivatal látja el azon informatikai rendszer működtetését, amely révén létesül a kép- és hangkapcsolat.⁷⁹ A tárgyalásokhoz saját eszközzel lehet csatlakozni a 2023. évi CIII. törvény szerinti eAzonosítással. Online hallgatóságként csak azok a nagykorúak vehetnek részt, akik hozzájárultak az adatkezeléshez, illetve elfogadták a vonatkozó szabályokat és korlátokat. A csatlakozásnak egyéni korlátot állít, hogy az online hallgatóság száma száz főre van maximalizálva⁸⁰, illetve bizonyos csoportok a regisztráció során elsőbbséget élveznek, ilyenek

⁷⁷ 2025. évi XLIX. törvény az igazságügyi tárgyú törvények módosításáról [11] bekezdés.

⁷⁸ Észrevételek a T/11917 számú törvényjavaslatra – online tárgyalás közvetítés:

<https://www.mabie.hu/hirek/eszrevetelek-a-t-11917-szamu-toervenynyavaslatra-online-targyalas-kozevetites#:~:text=Nemcsak%20a%20b%C3%ADr%C3%B3k%2C%20jegyz%C5%91k%C3%B6nyvvezet%C5%91k%2C%20hanem,%C3%A9rint%C5%91%20inform%C3%A1ci%C3%B3k%2C%20vagyont%C3%A1rgyak%20konkr%C3%A9t%20adatai> (letöltés ideje: 2025. 11. 19.)

⁷⁹ Be. 438/A. §

⁸⁰ Be. 438/B. §

a felsőoktatási intézmény jogi vagy államtudományi képzés területén tanuló hallgatók, vagy az ilyen karon foglalkoztatott oktatók, valamint kutatók.⁸¹

A visszaélések elkerülésének garanciáját az eAzonosítóban megadott adatokra alapozza a módosítás. A jogszabály részletesen meghatározza a digitális állampolgárság szolgáltató, az OBH és a bíróságok közötti adatkezelési folyamatokat az online tárgyalások hallgatóságként való követéséhez kapcsolódóan. Részletezi azon adatok körét, amelyeket a digitális állampolgárság szolgáltató a hallgatóságként regisztráló személy azonosíthatósága érdekében átad az OBH részére, illetve meghatározza a jogi és államtudományi területeken tanulók és oktatók regisztrációja jogszerűségének ellenőrzési folyamatát. Ugyancsak rögzíti, hogy az OBH a regisztrációt követően tájékoztatja az érintett bíróságot az online hallgatóként regisztrált személyre vonatkozó adatokról, amely adatokat az eljárás tárgyát képező ügyirat selejtezéséig vagy levéltárba adásáig kezelnek. A regisztrált személy viselt és születési nevén kívül az egyéb személyes adatait a bíróság zártan kezeli.⁸²

4.3. Az online nyilvánosság kizárása

Az online nyilvánosságnak természetesen vannak kizárási okai. Abszolút kizárási oknak minősül, ha különleges bánásmódot igénylő személy érdekében szükséges, ha védett adat védelme más módon nem biztosítható, ha a tárgyalás időszerű lefolytatását veszélyeztetné, ha az eljárás adatai alapján feltételezhető, hogy az online hallgatóság biztosítása veszélyeztetné a bizonyítási eljárás eredményességét, ha más büntetőeljárás eredményességét veszélyeztetné, és végül akkor ha olyan bűncselekménnyel kapcsolatos eljárásról van szó, ami nemi élet vagy nemi erkölcs ellen irányult, vagy pedig gyermekek érdekét sértő és család elleni bűncselekmény az eljárás tárgya.⁸³

Emellett a bíróság kizárja az online hallgatóság azon tagját, aki az online nyomon követésre vonatkozó szabályokat megszegi, illetve azt, aki már korábban megszegte ugyanezen szabályokat, és emiatt felelősségét jogerős, végleges vagy további jogorvoslással nem támadható határozat megállapította. Ugyancsak ebbe a körbe sorolandó, aki magán a tárgyaláson sem vehetne részt például a kora miatt.⁸⁴

A bíróság a tárgyalás megnyitását követően ad tájékoztatást arról, ha a tárgyalás online hallgatóság által történő nyomon követésére kerül sor, illetve az online hallgatóság mely tagjának a kizárására került sor, emellett közli a regisztrált online hallgatók számát. A tájékoztatást követően az ügyész, a terhelt és a védő, valamint a tárgyaláson jelen lévő személyek indítványra megismerhetik az online hallgatók viselt és születési nevét, valamint arcképmását és indítványt tehetnek a hallgatóság online jelenlétének, illetve az online hallgatók kizárására.⁸⁵

5. Összegzés

Kijelenthetjük, hogy a nyilvánosság elve egy rendkívül fontos garancia a büntetőeljárás során, amelynek deklarálása egészen a XVIII. századik nyúlik vissza. Jeremy Bentham is azt vallotta, hogy a nyilvános tárgyalás a legmagasabb rendű iskola, ahol a polgárok megismerhetik azokat

⁸¹ Be. 438/C. § (1) bekezdés

⁸² Be. 438/E. §

⁸³ Be. 438/F. § (1) bekezdés

⁸⁴ Be. 438/F. § (2) bekezdés

⁸⁵ Be. 438/G. §

a jogszabályokat, amelyek a sorsuk felett rendelkeznek.⁸⁶ A tárgyalótermek személyes látogatásától eljutottunk azonban odáig, hogy a különböző médiumokon keresztül (például híradóból, újságból, egy internetes cikkből, akár egy facebook posztból) tájékozódhatunk a büntetőeljárások alakulásáról, most pedig itt kopogtat az ajtón a tárgyalások online nyomon követhetőségének lehetősége.

Ennek az új jogintézmény a gyakorlati alkalmazása ugyanakkor számos kérdést vethet fel, hiszen a modern technológia és deepfake világában az ember viszontláthatja magát az interneten, akár a valóságnak olyan eltorzításával, ami alkalmas mások megtévesztésére, ezáltal személyiségi jogainak súlyos megsértésére. Az eljárásban résztvevők személyiségi jogai sérelmének kockázata így rendkívül magas lehet ennél az új intézménynél is.

Mindenesetre lehet nyitott a jog az új megoldásokra és annak is kell lennie fejlődő világunkban, de mindenképpen figyelemmel kell lenni a benne rejlő veszélyekre is.

A tanulmányt Hacker Ervin szavaival zárjuk, amely a tárgyalások online nyilvánosságának biztosítása mellett sajátos értelmet nyer. Eszerint „*a nyilvánosság ellenőrző, a bíró szempontjából serkentő, a terhelt és a védelem érdekeit biztosító hatása közismert. Legnagyobb előnye, hogy a közönséget meggyőzi arról, hogy az igazságszolgáltatása az anyagi igazság felkutatására törekszik és hogy a bíróságot egyedül a törvény irányítja; viszont legnagyobb hátránya, hogy a közönségnek nem kellő megrostálása, igazoltatása esetében a hivatásos bűntevők iskolájává válhatik a nyilvánosan megtartott főtárgyalás.*”⁸⁷

---

⁸⁶ Jonathan M. REMSHAK: Truth, Justice, and the Media: an Analysis of the Public Criminal Trial, *Constitutional Law Journal*, Vol. 6, 1996, 1088.

⁸⁷ HACKER Ervin: *A magyar büntetőeljárás jog rövid vázlatja*, Ludvig István Könyvnyomdája, Miskolc, 1943, 12.